

5727



۲۸۷
نور

www.ketab.ir

جعفر افی دانان
عصر تمدن اسلامی

زهرا عباسی



سرشناسه: عباسی، زهرا، ۱۳۶۰-

عنوان و نام پدیدآور: جغرافی دانان عصر تمدن اسلامی / زهرا عباسی.

مشخصات نشر: قم: تلاش اندیشه.

مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۴۶-۳۰-۹

وضعیت فهرست نویسی: فبا

موضوع: جغرافیدانان -- کشورهای اسلامی -- سرگذشتنامه

Geographers-- Islamic countries -- Biography

موضوع: جغرافیا

Geography: موضوع

رده‌بندی کنگره: ۹۱۳۹۷ ج۲/ع۶۷

رده‌بندی دیوبی: ۹۱۰/۹۲۷۶۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۳۲۶۲۶

انتشارات تلاش اندیشه

جغرافی دانان عصر تمدن اسلامی

نویسنده: زهرا عباسی

ویراست: کاظم مطلق

طرح جلد: جواد واعظی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷- نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۹۰۰ نسخه

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۴۶-۳۰-۹

ارتباطات: ۰۲۱۶۶۴۸۴۱۷۹-۰۲۵۳۷۷۳۲۷۴۴

تهران/ خیابان انقلاب/ شهدای ژاندارمری/ پلاک ۵۸/ واحد ۴

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۳	 مقدمه
۱۵	 ابن خردادبه
۱۵	 زندگی
۱۶	 دانش ابن خردادبه
۱۷	 جغرافیا
۱۸	 موسیقی
۱۹	 گفتگوی محمد علی و ابن خردادبه درباره موسیقی
۲۰	 آثار
۲۱	 ابوزید بلخی
۲۳	 آغاز سفر وی
۲۴	 منصب او
۲۶	 شاگردان وی
۲۶	 آثار
۲۹	 ابواب مقاله اول
۳۰	 ابواب مقاله دوم
۳۱	 افکار و عقاید
۳۳	 احمد بن ابی یعقوب
۳۴	 زندگی نامه
۳۵	 سابقه تشیع در خاندان یعقوبی
۳۶	 شغل و پیشه یعقوبی
۳۶	 آثار

- ۳۷.....نوشتار اصلی: تاریخ یعقوبی
- ۳۸.....البلدان.....
- ۳۹.....مشاکله الناس لزمانهم.....
- ۴۰.....تشیع یعقوبی.....
- ۴۱.....علی بن حسین مسعودی.....
- ۴۲.....القباب وی.....
- ۴۲.....خاندان.....
- ۴۳.....گنجینه حسیلات.....
- ۴۴.....الذهب مسعودی.....
- ۴۵.....دلایل موافقان.....
- ۴۶.....شناخته شدن مسعودی به تشیع در منابع رجال شیعی.....
- ۴۶.....نگارش آثاری با مضامین شیعی.....
- ۴۷.....دلایل مخالفان.....
- ۴۷.....نقد‌های وارد شده به ادله مخالفان.....
- ۴۸.....سفر پژوهشی.....
- ۵۰.....ملاقات با بزرگان.....
- ۵۱.....مورخ بزرگ.....
- ۵۵.....استادان و مشایخ.....
- ۵۷.....تنها شاگرد مسعودی.....
- ۵۷.....تألیفات.....
- ۶۳.....نظر بزرگان.....
- ۶۴.....وفات.....
- ۶۴.....ابوالحسن علی بن مسعودی.....
- ۷۴.....مطهر بن طاهر مقدسی.....
- ۷۵.....شمس‌الدین مقدسی.....
- ۷۷.....ابوریحان بیرونی.....

۷۸		نظر در مورد زبان پارسی
۷۹		ستاره‌شناسی و ریاضیات
۸۰		محاسبه شعاع زمین
۸۱		دانش فیزیک
۸۱		زیست‌شناسی و فرگشت
۸۲		زادگیری گزینشی و انتخاب طبیعی
۸۳		کومت‌های هم‌دوره
۸۵		آثار
۸۷		ترجمه‌ها
۸۷		ابن هیثم همدانی
۸۸		آثار
۸۸		بلاذری
۹۱		جیهانی
۹۱		زندگی‌نامه
۹۱		آثار
۹۲		احمد بن طیب سرخسی
۹۲		تالیفات
۹۳		ابوحنیفه دینوری
۹۴		آثار دینوری
۹۶		ناصر خسرو
۹۶		زندگی‌نامه
۱۰۰		فعالیت‌های مذهبی
۱۰۰		شخصیت ناصر خسرو
۱۰۲		آثار ناصر خسرو
۱۰۶		اصطخری

۱۰۷	زندگی
۱۰۷	آثار
۱۰۷	صور الاقالیم
۱۰۷	مسالك و ممالك
۱۰۸	جارالله زمخشری
۱۰۹	آثار
۱۱۱	حاجی خلیفه
۱۱۱	زندگی نامه
۱۱۳	آثار
۱۱۸	کتاب جهان ما
۱۱۸	ایران در جهان ما
۱۱۹	شریف ادریسی
۱۱۹	سرگذشت
۱۲۰	سفرها
۱۲۱	اطلاعات جغرافیایی ادریسی
۱۲۲	ابن حوقل
۱۲۳	یاقوت حموی
۱۲۵	زمانه
۱۲۸	سرگذشت
۱۲۸	سفرهای یاقوت حموی
۱۳۱	آثار
۱۳۲	معجم البلدان
۱۳۵	معجم الادبا
۱۳۵	سایر آثار
۱۳۷	منبع شناسی

- ۱۴۱..... ابن بلخی
- ۱۴۱..... زکریای قزوینی
- ۱۴۱..... زندگی
- ۱۴۲..... حمدالله مستوفی
- ۱۴۴..... ابوالفدا
- ۱۴۴..... آثار
- ۱۴۵..... ابن بطوطه
- ۱۴۶..... سفرنامه ابن بطوطه
- ۱۴۷..... مکان‌هایی که مورد بازدید ابن بطوطه قرار گرفتند
- ۱۵۳..... برنامه سفر از ۱۳۱۵ تا ۱۳۳۲ میلادی
- ۱۵۴..... تقی‌الدین مقرئری
- ۱۵۴..... زندگی
- ۱۵۵..... فرزندان
- ۱۵۵..... احمد ابن ماجد
- ۱۵۶..... زندگی
- ۱۵۷..... معرفی دوران طلایی اسلام و نقش جغرافی دانان در آن
- ۱۶۱..... اصول و مبنا
- ۱۶۳..... مؤسسات آموزشی و نهادهای
- ۱۶۳..... مدرسه رکنیه در دمشق ساخته سال ۱۲۲۴ میلادی
- ۱۶۵..... دریاهای دانش و حکیمان چند علمی
- ۱۶۵..... ساعت شمعی بدیع‌الزمان جزری ۱۲۰۶ میلادی
- ۱۶۶..... اقتصاد
- ۱۶۶..... دوران اکتشاف
- ۱۶۷..... انقلاب و دگرگونی‌های کشاورزی
- ۱۶۹..... اقتصاد و بازار

- ۱۶۹..... رشد صنعتی
- ۱۷۰..... تاریخچه مختصری از جغرافی و جغرافیدان ها
- ۱۷۱..... ۱. مقدمه
- ۱۷۳..... ۲. جغرافیا در جهان اسلام
- ۱۷۶..... قرن دوم هجری قمری
- ۱۷۷..... قرن سوم هجری قمری
- ۱۷۹..... قرن چهارم هجری قمری
- ۱۸۳..... قرن پنجم هجری قمری
- ۱۸۴..... قرن ششم هجری قمری
- ۱۸۵..... قرن هفتم هجری قمری
- ۱۸۶..... قرن هشتم هجری قمری
- ۱۸۷..... قرن نهم هجری قمری
- ۱۸۸..... قرن چهاردهم هجری قمری
- ۱۸۹..... جغرافیا در ایران
- ۲۰۷..... ۴. نتیجه گیری
- ۲۰۹..... جغرافی و تاثیر آن بر مهارت های زندگی
- ۲۱۷..... ۱۵. اشتباه رایج جغرافیایی
- ۲۱۸..... ۱- آفریقا یک کشور است.
- ۲۱۸..... ۲- کوه ماتهرون بلندترین کوه اروپا است.
- ۲۱۹..... ۳- تورنتو پایتخت کاناداست.
- ۲۱۹..... ۴- گرینلند، یک کشور مستقل است!
- ۲۱۹..... ۵- قله اورست نزدیک ترین قله به فضاست.
- ۲۲۰..... ۶- مجسمه آزادی در نیویورک است.
- ۲۲۰..... ۸- مصر کاملاً در قاره آفریقا است.
- ۲۲۱..... ۹- کیپ تاون تنها پایتخت آفریقای جنوبی است.
- ۲۲۱..... ۱۰- کویرها سرد نیستند.

- ۱۱- ایسلند با برف پوشیده شده است..... ۲۲۲
- ۱۲- زمین، یک کره کامل است..... ۲۲۲
- ۱۳- افغانستان در خاورمیانه است..... ۲۲۲
- ۱۴- ژنو پایتخت سوییس است..... ۲۲۳
- ۱۵- استانبول پایتخت ترکیه است..... ۲۲۳
- ترین‌های جغرافی جهان..... ۲۲۳
- جغرافی و جغرافی نویسان در اسلام..... ۲۲۶
- مؤلفان جغرافیای خصوصی..... ۲۳۶
- مسلمانان پیشرو در علم جغرافیا..... ۲۴۶

مقدمه

جغرافیا یا جُغرافی به لحاظ لغوی به معنای «توصیف ترسیمی زمین» است. این توصیف ترسیمی در زبان و ادبیات امروز، همان «درک فضا» است. بر این اساس، جغرافیا بر اساس درکی فضایی یا فضا‌مند به مطالعه پدیده‌های روی زمین می‌پردازد. این پدیده‌ها شامل پدیده‌های طبیعی (طبیعت اول) و پدیده‌های انسانی (طبیعت دوم) می‌باشد که در ارتباط متقابل با یکدیگر دچار تحول می‌شوند. اما با توجه به گسترش حجم مطالعات در جغرافیا، این علم به دو گرایش اصلی تقسیم می‌شود: جغرافیای طبیعی و جغرافیای انسانی. کانون تمرکز جغرافیای طبیعی بیشتر روی جنبه‌های فضایی طبیعت اول و کانون تمرکز جغرافیای انسانی بیشتر روی جنبه‌های فضایی طبیعت دوم است. با این حال، نتایج علمی هر دو گرایش طبیعی و انسانی، تولید دانش فضایی واحدی است که در جهت تکمیل یکدیگر عمل می‌کنند (شورچه، ۱۳۹۶). همچنین جغرافیا را رابطه متقابل انسان و محیط به منظور بهبود زندگی بشر نیز توصیف کرده‌اند.

نخستین شخصی که از واژه «جغرافیا» استفاده کرد، اراتوستن (۲۷۶-۱۹۴ پیش از میلاد) بود.

چهار سنت تاریخی در پژوهش‌های جغرافیایی عبارت است از: واکاوی (تجزیه و تحلیل) مکانی پدیده‌های طبیعی و انسانی (جغرافیا به عنوان بررسی‌ای در باره پراکندگی)، مطالعات منطقه‌ای (اماکن و مناطق)، مطالعه انسان و رابطه او با زمین، و پژوهش در علوم زمین است. با این وجود، جغرافیای نوین نظم و انضباطی همه‌فراگیر است که در درجه نخست به دنبال درک زمین و همه پیچیدگی‌های انسان و طبیعت بوده و تنها منحصر به چیزها و جایشان نیست، بلکه در مورد آن که چگونه تغییر کرده و خواهند کرد نیز می‌باشد.

جغرافیا به عنوان «پلی میان انسان و علوم فیزیکی»، به دو شاخه اصلی جغرافیای انسانی و جغرافیای طبیعی تقسیم شده است. جغرافیا را می‌توان همان‌طور که ویدال دولابلاش بیان کرده علم روابط متقابل انسان و طبیعت دانست. وی بیان می‌کند که طبیعت امکان‌هایی را در اختیار انسان قرار می‌دهد و انسان براساس فرهنگش از آنها بهره‌برداری می‌کند، البته باید توجه داشت که در دهه‌های اخیر انتقادهای بسیاری به این تعریف وارد شده است و امروزه اقتصاد سیاسی، مفهوم بازساخت، اقتصاد بازار آزاد در مرکز همه تعاریف جغرافیایی قرار گرفته است.